

Bài 2

NGUYỄN TRƯỜNG TỘ MONG MUỐN CANH TÂN ĐẤT NƯỚC

I – MỤC TIÊU

Học xong bài này, HS biết :

- Những đề nghị chủ yếu để canh tân đất nước của Nguyễn Trường Tộ.
- Nhân dân đánh giá về lòng yêu nước của Nguyễn Trường Tộ như thế nào.

II – ĐỒ DÙNG DẠY HỌC

Hình trong SGK.

III – CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY – HỌC CHỦ YẾU

*** Hoạt động 1 (làm việc cả lớp)**

- GV giới thiệu bài mới nhằm nêu được :
 - + Bối cảnh nước ta nửa sau thế kỉ XIX.
 - + Một số người có tinh thần yêu nước, muốn làm cho đất nước giàu mạnh để tránh hoạ xâm lăng (trong đó có Nguyễn Trường Tộ).
- GV nêu nhiệm vụ học tập cho HS :
 - + Những đề nghị canh tân đất nước của Nguyễn Trường Tộ là gì ?
 - + Những đề nghị đó có được triều đình thực hiện không ? Vì sao ?
 - + Nêu cảm nghĩ của em về Nguyễn Trường Tộ.

*** Hoạt động 2 (làm việc theo nhóm)**

GV tổ chức cho HS thảo luận, trả lời các câu hỏi trên.

Gợi ý trả lời :

Ý 1 :

- + Mở rộng quan hệ ngoại giao, buôn bán với nhiều nước.
- + Thuê chuyên gia nước ngoài giúp ta phát triển kinh tế.
- + Mở trường dạy cách đóng tàu, đúc súng, sử dụng máy móc,...

Ý 2 :

+ Triều đình bàn luận không thống nhất, vua Tự Đức cho rằng không cần nghe theo Nguyễn Trường Tộ.

+ Vì vua quan nhà Nguyễn bảo thủ.

Ý 3 :

+ Nguyễn Trường Tộ có lòng yêu nước, muốn canh tân để đất nước phát triển.

+ Khâm phục tinh thần yêu nước của Nguyễn Trường Tộ.

*** Hoạt động 3 (làm việc cả lớp)**

– Đại diện các nhóm trình bày kết quả thảo luận.

– GV có thể trình bày thêm về lí do triều đình không muốn canh tân đất nước.

Gợi ý :

Vua quan nhà Nguyễn lạc hậu, không hiểu được những thay đổi ở các nước trên thế giới. Ngay cả những sự việc như : đèn treo ngược, không có dầu vẫn sáng (đèn điện) ; xe đạp 2 bánh chuyển động rất nhanh mà không bị đổ,... vua quan nhà Nguyễn vẫn không tin điều đó là sự thật. Triều đình nhà Nguyễn bảo thủ, không muốn có một sự thay đổi. Vua Tự Đức cho rằng : Không cần nghe theo Nguyễn Trường Tộ, những phương pháp cũ đã đủ để điều khiển quốc gia rồi.

*** Hoạt động 4 (làm việc cả lớp)**

– GV có thể nêu câu hỏi : Tại sao Nguyễn Trường Tộ lại được người đời sau kính trọng ?

– GV tổ chức thảo luận để HS nhận thức được : Trước hoạ xâm lăng, bên cạnh những người Việt Nam yêu nước cầm vũ khí đứng lên chống Pháp như Trương Định, Nguyễn Trung Trực, Nguyễn Hữu Huân,... còn có những người đề nghị canh tân đất nước, mong muốn dân giàu, nước mạnh như Nguyễn Trường Tộ.

IV – THÔNG TIN THAM KHẢO

– Người đời sau trách vua Tự Đức trong suốt 36 năm ngự trị ngai vàng (1848 – 1883) chỉ biết tập trung vào xướng hoạ thơ văn, không am hiểu tình hình quốc tế :

"Trong nước chỉ mê thơ Lý, Đỗ

Ngoài vòng nào biết chuyện Anh, Nga".

– Người Pháp nói về vua Tự Đức :

"Vị vua này có thể làm được gì, một khi ông ta sống thu mình trong cung cấm, chỉ tiếp xúc với các thân vương và một vài đại thần, chỉ ra ngoài khi đi săn bắn, để tế Trời, hay thăm các lăng mộ tổ tiên ? Trên đường đi của ông ta, trẻ em đều phải tránh xa, người lớn thì quỳ xuống đất, mặt cúi gằm ; ông ta chỉ nhìn, chỉ nghe qua Hội đồng Cơ mật của ông ta. Ông ta có thể quan tâm tới các việc của quốc gia, nhưng chính do cách sống như vậy mà ông bị đặt trong tình trạng không có khả năng cai trị thực tế".

– Đánh giá về Nguyễn Trường Tộ :

"Dù rằng những đề nghị cải cách lúc ấy chưa toàn diện hoặc mới phỏng theo những điều tai nghe mắt thấy ở các nước phương Tây, nhưng đều xuất phát từ lòng mong mỏi được phụng sự Tổ quốc, muốn tìm biện pháp giải nguy cho dân tộc. Nhiều kiến nghị của Nguyễn Trường Tộ không phải là không có cơ sở để thực hiện, nhưng đều bị triều đình cự tuyệt. Tự Đức phê : "Nguyễn Trường Tộ quá tin vào những điều y đề nghị... Tại sao lại thúc giục nhiều đến thế, khi mà các phương pháp cũ của trăm đã rất đủ để điều khiển quốc gia rồi ?"

(Theo *Lịch sử Việt Nam*, tập 2, NXB Khoa học xã hội, H., 1985)